מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין את ההבדל בין המובן המילולי (פשוטו) לבין המשמעות המושאלת (מליצתו)
- לזהות כפל משמעות במילים הנשמעות דומה
- לתרגל יצירת משחקי מילים מהסוג הזה

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. ב – המובן המילולי, מה שמצויר ממש
2. ג – המשמעות הנוספת שמשתמשים בה בשפה
3. ב – כי כָּתוּשׁ נשמע כמו כְּטוּשׁ
4. ב – דמיון בצליל
5. ג – לחדד את החשיבה על משמעויות מילים

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – פשוטו הוא המובן המילולי, מליצתו היא משמעות נוספת ושונה
2. נכון – כָּתוּשׁ נשמע כמו כְּטוּשׁ
3. נכון – זהו העיקרון המרכזי של המשחק
4. לא נכון – בתמונה השום מצויר כמו טוש, לא כמו צבעי מים
5. נכון – זו ההגדרה המדויקת של המושג

חלק ג' – התאמה - מילה לכפל משמעות

1 – ד (נשמע כמו 'כטוש' - טוש לכתיבה)
2 – ה (יכול להתפרש גם כמילת חיבה)
3 – ב (פרי, אך גם כינוי לדבר מגוחך)
4 – א (עוף, אך גם כינוי לדבר לא אמיתי)
5 – ג (בעל חיים, אך גם כינוי לאדם לא חכם)

חלק ד' – השלמת משפטים

1. מילולי
2. מושאלת
3. טוש
4. הומופון
5. משמעות

חלק ה' – חשיבה יצירתית

1. התלמיד/ה בוחר/ת מילה בעלת כפל משמעות, מסביר/ה את שני הפירושים ומתאר/ת רעיון ויזואלי המשלב ביניהם
2. פשוטו - המובן המילולי (שום מרוסק), מליצתו - המשמעות הנוספת (דומה לטוש) בזכות דמיון הצליל

כרטיס יציאה – מה לחפש

- פשוטו=מילולי, מליצתו=מושאלת
- כל דוגמה סבירה עם הסבר
- בגלל הדמיון בצליל בין כתוש לכטוש

טיפים להפעלה:

- אפשר להציג תמונות נוספות מהמשחק ולבקש מהתלמידים לנחש את הפשט והמליצה לפני מתן ההסבר
- כדאי לעודד תלמידים לחפש בעצמם מילים נוספות בעלות כפל משמעות כהכנה לחלק היצירתי
- ניתן לשחק בקבוצות ולתת ניקוד על כל ניחוש נכון, בדומה למבנה המקורי של המשחק

דף תרגול: פשוטו מול מליצתו – משחקי מילים בתמונות

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף תרגול זה נלמד על משחק המילים 'פשוטו מול מליצתו', שבו תמונה אחת מציגה גם את המובן המילולי של ביטוי וגם משמעות נוספת שנשמעת דומה. לדוגמה: שום כתוש (מרוסק) מצויר כך שהוא נראה כמו טוש, כי כָּתוּשׁ נשמע כמו כְּטוּשׁ.

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו 'פשוטו' של ביטוי?

א) המשמעות המושאלת ב) המובן המילולי, מה שמצויר ממש ג) חריזה של המילה

ד) תרגום לשפה אחרת

2. מהי 'מליצתו' של ביטוי?

א) המובן המילולי בלבד ב) צבע התמונה ג) המשמעות הנוספת שמשתמשים בה בשפה

ד) שם הציור

3. למה שום כתוש מצויר כמו טוש?

א) כי שום צבעוני ב) כי כָּתוּשׁ נשמע כמו כְּטוּשׁ ג) כי טוש עשוי משום ד) כי אין קשר בין המילים

4. איזה סוג דמיון יוצר את משחק המילים בדוגמת השום?

א) דמיון בצבע ב) דמיון בצליל ג) דמיון בגודל ד) דמיון בריח

5. מטרת המשחק 'פשוטו מול מליצתו' היא בעיקר...

א) ללמד גיאוגרפיה ב) לתרגל חשבון ג) לחדד את החשיבה על משמעויות מילים ד) לשנן תאריכים

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	פשוטו ומליצתו הם תמיד אותו דבר	☐	☐
2	בדוגמת השום, המילה הנוספת שנוצרת היא 'טוש'	☐	☐
3	משחק מילים כזה מתבסס על דמיון בצליל בין מילים	☐	☐
4	בתמונה מצייר השום על הלוח בעזרת צבעי מים	☐	☐
5	כפל משמעות הוא כשלמילה אחת יש שתי פרשנויות אפשריות	☐	☐

3 חלק ג' – התאמה - מילה לכפל משמעות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שום כתוש	___	**א.** עוף, אך גם כינוי לדבר לא אמיתי
2. דבש	___	**ב.** פרי, אך גם כינוי לדבר מגוחך
3. בננה	___	**ג.** בעל חיים, אך גם כינוי לאדם לא חכם
4. ברווז	___	**ד.** נשמע כמו 'כטוש' - טוש לכתיבה
5. חמור	___	**ה.** יכול להתפרש גם כמילת חיבה

4 חלק ד' – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. פשוטו הוא המובן ה _____ של המילה

2. מליצתו היא המשמעות ה _____ של הביטוי

3. בדוגמה שלמדנו, שום כתוש מצויר כמו _____

4. כשמילה אחת נשמעת כמו מילה אחרת, זהו _____

5. כשלמילה יש שתי משמעויות שונות, קוראים לזה כפל _____

5 חלק ה' – חשיבה יצירתית

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. חשבו על מילה או ביטוי בעברית שיש להם גם מובן מילולי וגם מובן נוסף (מליצתו). תארו איך הייתם מציירים אותם בתמונה אחת, כמו בדוגמת השום.

2. הסבירו במילים שלכם את ההבדל בין פשוטו למליצתו, תוך שימוש בדוגמת השום שלמדנו.

כרטיס יציאה

מהו ההבדל בין פשוטו למליצתו?

תנו דוגמה למילה בעלת כפל משמעות

למה השום בתמונה נראה כמו טוש?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀